

Щороку за програмою Семінару педагогічних знань навчаються понад 200 науково-педагогічних працівників Львівської політехніки. Тривалий час з проханням про організацію подібного курсу звертаються викладачі інших вищих навчальних закладів. Цього року таке навчання стало можливим для викладачів ВНЗ м. Львова, у майбутньому кафедра планує організувати дистанційне навчання для науково-педагогічних працівників ВНЗ України.

Висновки. Розвиток та формування інформаційної компетентності студентів та викладачів ВНЗ можливий за умови системності. Це взаємозв'язаний процес та передбачає співпрацю між викладачем та студентами, структурними підрозділами ВНЗ, продуманої системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників з урахуванням можливостей та потреб викладачів, власне ВНЗ та потреб суспільства.

Література

1. Глинський Я.М. Розроблення та використання електронних відеоресурсів навчального призначення \ Я.М. Глинський, Д.В. Федасюк, В.А. Ряжська // Інформаційні технології та засоби навчання. – 2017. - № 58. – Вип. 2. – С. 67-78.
2. Закон України «Про освіту» //Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Дата звернення: 09.11.2017.

УДК 378:159.9:004

Юрій Вінтюк

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХОВИХ ПСИХОЛОГІВ: ПОТРЕБИ І РЕАЛІЇ

© Юрій Вінтюк, 2017

Зроблено спробу з'ясувати можливості впровадження ІКТ у процес підготовки майбутніх фахових психологів у ВНЗ, потреби освітнього процесу і стан справ щодо вирішення даної проблеми. Розглянуті можливості застосування комп'ютерних технологій у процесі підготовки фахових психологів; вивчені потреби у забезпеченні навчального процесу ІКТ відповідно з чинними вимогами до вищої освіти. З'ясований наявний стан з впровадженням ІКТ у навчальний процес підготовки майбутніх психологів; встановлені чинники, що обумовлюють впровадження ІКТ у процес

підготовки фахових психологів. Зроблені висновки з проведеної роботи і намічено перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Ключові слова: інформаційно-комп'ютерні технології, психолого-педагогічні особливості, навчальний процес.

An attempt is made to find out the possibilities of implementing ICTs in the process of preparing future professional psychologists in higher educational institutions, the needs of the educational process and the state of affairs in solving this problem. The possibilities of using computer technologies in the process of preparation of professional psychologists are considered; studied the need to ensure the educational process of ICT in accordance with the current requirements for higher education. The existing situation with the introduction of ICT in the educational process of the training of future psychologists is determined; the factors that determine the implementation of ICTs in the process of preparing professional psychologists are established. The conclusions drawn from the work performed and the prospects for further research in this direction are made.

Key words: information-computer technologies, psychological and pedagogical peculiarities, educational process.

Вступ. Впровадження Інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) у процес підготовки фахівців у ВНЗ, майбутніх практичних психологів зокрема, є важливою умовою реформування вітчизняної системи освіти, що зумовлено необхідністю її виходу на рівень сучасних освітніх стандартів. Проте, незважаючи на певні позитивні зрушення у вирішенні цієї проблеми, традиційно вважається, що гуманітарні дисципліни належать до тих, які найменше піддаються комп'ютеризації. Саме через це успіхи у впровадженні ІКТ у процес підготовки майбутніх фахових психологів на сьогодні не тільки видаються дуже скромними, порівняно з досягненнями в інших напрямках підготовки спеціалістів у ВНЗ, але й цей відрив продовжує зростати. Необхідність розгляду як потреб, так і сучасного стану справ у даній сфері зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати можливості впровадження ІКТ у процес підготовки майбутніх фахових психологів у ВНЗ, потреби освітнього процесу і стан справ щодо вирішення даної проблеми.

Завдання дослідження:

- розглянути можливості застосування комп'ютерних технологій у процесі підготовки фахівців у ВНЗ в сучасних умовах;
- з'ясувати потреби у забезпеченні навчального процесу ІКТ відповідно з чинними вимогами до вищої освіти;

- розглянути наявний стан з впровадженням ІКТ у навчальний процес підготовки майбутніх психологів;

- з'ясувати чинники, що обумовлюють впровадження ІКТ у процес підготовки фахових психологів;

- зробити висновки з проведеної роботи і намітити перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Огляд попередніх публікацій на дану тему. Фахівці, які вивчають дану проблему, констатують наступне: передусім, під комп'ютеризацією вони розуміють вдосконалення засобів пошуку та опрацювання інформації; яка, за загальним визнанням, є пріоритетним напрямком реформування системи освіти. У широкому розумінні – це комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних з насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами і технологіями; у вузькому – впровадження в заклади освіти інформаційних засобів, у т.ч. на базі комп'ютерів, а також інформаційної продукції і педагогічних технологій, які базуються на цих засобах. Однією з найістотніших складових інформатизації ВНЗ є забезпечення начального процесу – створення, впровадження та розвиток комп'ютерно-орієнтованого освітнього середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій [1, с. 258]. Відзначається, що ІКТ спрямовані на досягнення цілей інформатизації навчання на основі застосування комплексу функціонально залежних педагогічних, інформаційних, методологічних та інших засобів і методик, реалізованих за допомогою комп'ютерів.

У сучасній літературі на дану тему автори наводять низку прикладів доцільного застосування ІКТ у процесі підготовки фахівців у ВНЗ в сучасних умовах, відповідно до чинних світових вимог. Переважно називають наступні можливості:

- наочне представлення навчального матеріалу, тобто демонстрація під час занять: малюнків, фотографій, діаграм, графіків, таблиць, схем, відеофрагментів тощо;

- самостійний пошук студентами різноманітної інформації, необхідної для виконання поставлених навчальних завдань, у мережі Інтернет;

- проведення складних математичних обчислень, зокрема, статистичних;

- моделювання і наочне представлення різних складних процесів, які відбуваються в об'єктах, що вивчаються;

- реалізація програмованого і автоматизованого навчання;

- автоматизація проектування різних об'єктів і пристроїв;

- обробка результатів експериментальних досліджень;

- тестування для перевірки рівня знань студентів та ін.

Причому необхідність у них, для забезпечення різних навчальних курсів, не вичерпується даним переліком, оскільки для розширення списку можливостей необхідно враховувати специфіку підготовки фахівців певного профілю. В публікаціях на дану тему також відзначається, що використання ІКТ у навчальному процесі ВНЗ залежить від успішності вирішення завдань методичного характеру, пов'язаних з інформаційним змістом і способами використання автоматизованих систем навчання; тому їх доцільно розглядати як програмно-методичні комплекси, тобто сукупність технічних засобів і програм, а також реалізованих з їхнім використанням навчальних методик, призначених для розв'язання конкретних навчальних завдань. Проте як результативність їхнього впровадження, так і ефективність застосування залежить від впливу низки чинників, що детермінують навчальний процес у ВНЗ, різного характеру.

Основна частина. У Національному університеті «Львівська політехніка», ІКТ набули значного розповсюдження у забезпеченні навчального процесу, передусім:

- для підтримки викладання різних навчальних курсів, зокрема, забезпечення представлення наочного матеріалу;
- для створення Навчально-методичних комплексів (НМК) навчальних дисциплін у «Віртуальному навчальному середовищі» (ВНС) закладу;
- для створення навчальних курсів з комп'ютерним забезпеченням або з комп'ютерною підтримкою;
- створення навчальних відеопосібників для студентів дистанційної форми навчання;
- для складання «Електронних звітів» з наукової роботи;
- для звітності зі здачі заліків та екзаменів: «Електронні відомості» та ін.

Щодо підготовки майбутніх фахових психологів, до наведеного переліку необхідно додати наступні можливості:

- підрахунок результатів психологічних тестів при проведенні опитування великих контингентів респондентів і створення баз даних;
- реалізація апаратних психологічних методик для здійснення експериментальних досліджень;
- автоматизація інтерпретації результатів психологічних обстежень та їх видача респондентам шляхом роздруку на принтері;
- статистична обробка великих масивів даних та ін.

Однак стан впровадження ІКТ у процес підготовки майбутніх фахових

психологів на даний час далекий від бажаного. У ВНС створено обмаль навчально-методичних матеріалів для підготовки студентів за даним напрямком, інші можливості використовуються не набагато краще. Таке становище зумовило необхідність проведення власного дослідження, яке повинно було з'ясувати причини, що обумовлюють наявний стан справ, а також знайти можливості для виправлення ситуації.

Найважливіші чинники, які детермінують цей процес, можна поділити на позитивні та негативні. До позитивних необхідно віднести:

- наявність необхідних постанов, різного рівня, що регламентують процес створення і застосування ІКТ у навчальному процесі у вітчизняних ВНЗ;
- наявність потреби у таких знаннях у фахівців різного профілю, які готуються до реалізації фахової діяльності в умовах інформаційного суспільства;
- наявність можливостей для створення НМК у ВНС НУ «Львівська політехніка»;
- наявність планомірної роботи у даному напрямку в закладі, на різних рівнях та ін.

Разом з цим, до негативних чинників слід зарахувати:

- недостатній рівень підготовки значної кількості викладачів, які викладають предмети фахового спрямування студентам-психологам;
- низька зацікавленість викладачів у створенні НМК у ВНС, відсутність належного стимулювання такої діяльності;
- відсутність підтримки з боку тих фахівців, від яких залежить створення та забезпечення функціонування ВНС;
- відсутність необхідної методичної літератури для забезпечення такої діяльності, як і консультацій фахівців з впровадження ІКТ та ін.

Проаналізувавши наявну ситуацію, а також реальні можливості, для подолання виявлених недоліків пропонується реалізувати наступне.

1. Налагодити сплановану і систематичну роботу, спрямовану на виявлення та подолання чинників, що перешкоджають впровадженню ІКТ у процес фахової підготовки майбутніх психологів; скласти цільову програму її реалізації.

2. Налагодити процес підготовки викладачів до впровадження ІКТ у процес підготовки фахівців, за спеціальностями гуманітарного профілю.

3. Розробити і впровадити навчальний предмет «ІКТ у психології», який повинен містити не лише сукупність знань, необхідних для реалізації взаємодії з різними ІКТ під час навчання у ВНЗ, але й для подальшої роботи практичних

психологів за обраним фахом та ін.

Незважаючи на те, що впровадження ІКТ у процес підготовки майбутніх практичних психологів ще далеке від завершення, вже сьогодні можна відзначити, що їхнє використання у навчальному процесі змінює характер навчально-пізнавальної діяльності студентів, активізує їхню самостійну роботу з різноманітними технічними засобами навчального призначення. Найефективнішим є застосування ІКТ для вироблення вмінь і навичок, необхідних для професійної підготовки та подальшої діяльності за обраним фахом. Їхнє застосування змінює підхід до організації навчальних занять, оскільки переорієнтовує функції викладача в ході здійснення педагогічної взаємодії, надає студентам більшої самостійності при вирішенні як навчальних, так і дослідницьких завдань. Разом із цим, змінюється структура, ускладнюються форми реалізації навчальної взаємодії, у т. ч. контроль знань, самостійна робота студентів і консультаційна робота викладачів. Проте все це дозволяє підняти процес підготовки фахівців у ВНЗ на рівень сучасних вимог, що відповідає потребам діяльності у ринкових умовах.

Висновок. Проведене дослідження дає підстави констатувати, що впровадження ІКТ у процес підготовки майбутніх фахових психологів є нагальною вимогою сьогодення; вони надають широкі можливості при викладанні різних дисциплін, і є необхідними для застосування у подальшій професійній діяльності практичних психологів; проте стан їхнього впровадження в навчальний процес на даний час є далеким від необхідного. Це зумовлено дією низки чинників, як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру; які потребують як подальшого вивчення, так і врахування при плануванні й організації навчального процесу. Налагоджена належним чином планомірна та цілеспрямована робота у цьому напрямку дозволить усунути наявні недоліки та підняти рівень викладання фахових дисциплін для майбутніх практичних психологів, згідно з чинними вимогами, що їх диктує європейський і світовий досвід підготовки фахівців у ВНЗ.

Література

1. *Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 2-ге вид. доп. – К. : Академвидав, 2014. – 465 с.*